

Met haar werk refereert Ilke Cop graag aan de rijke kunsttraditie van de Lage Landen. Maar tegelijk zijn haar schilderijen en sculpturen erg hedendaags, met feminisme, (de)kolonisatie en een apocalyptisch wereldbeeld als belangrijke pijlers. Haar kunst heeft een duidelijk activistische inslag, maar tegelijk heerst er ook een sfeer van berusting. “Ik ben niet rouwig om de teloorgang van het menselijke ras. We hebben onze kans gehad.”

Ilke Cop

Een eigentijds universum dat reikt naar het verleden

Foto: Saskia Vanderstichele

Voor Ilke Cop (1988) is kunst al sinds haar jeugd alomtegenwoordig. Dankzij een artistieke moeder en stiefvader leerde ze al vroeg de liefde voor het creëren kennen. Ze was hongerig naar beelden en de kunst was nooit veraf, maar toch ging ze niet meteen zelf creëren. Ze nam een omweg, via studies kunstgeschiedenis, cultuurmanagement en mode.

“Ik ben klassiek geschoold, volgde Latijn-wiskunde, en had nood aan verdere verdieping. De Academie oefende al een grote aantrekkingskracht uit, maar op dat moment was een universitaire studie belangrijker voor mij,” vertelt Cop over die periode. “Mijn diploma kunstgeschiedenis heeft mijn inzicht in de kunsten gescherpt en een mentale beeldenbank opgeleverd die de basis werd voor de ontwikkeling van mijn eigen beeldtaal. Dat ik nu zelf kunst maak, is daar volgens mij het noodzakelijke gevolg van.”

Mode

Na twee succesvolle universitaire studies volgde Cop nog een modeopleiding in het avondonderwijs. De eindjury was erg lovend, een eigen modelabel het logische vervolg. “Dat werd een enorm rijke ervaring die ook extreem veel inzet vroeg. Op korte tijd leerde ik een merk te ontwikkelen en een bedrijfje te runnen. Mijn favoriete moment was de halfjaarlijkse fotoshoot. Dat was creatie *pur sang*. Ik kon er een uniek beeld neerzetten. Maar ik was na een tijd meer bezig met het managen van stagiairs en het regelen van de logistiek dan met het ontwerpen. Voldoen aan de eisen van de boetieks, showrooms en beurzen nam al snel veel meer tijd in beslag dan creëren. Op een bepaald moment werd ik wakker met het inzicht: ik doe dit niet meer graag.”

Cop wilde zich bezighouden met wat haar werkelijk intrigeerde. Dus ging ze schilderen. “Een vijftal jaar geleden besloot ik om beeldend werk te gaan maken. Het onvermijdelijke ge-

Ilke Cop, *Prolific I*, 2021, olieverf op canvas,
200 x 200 cm, privécollectie Kortrijk

beurde, binnen een paar maanden stond de schildersezel centraal in mijn modeatelier. Het is vreemd, maar het lijkt of alles op dat moment samenkwam in één punt, het klopte gewoon. Ik ontwikkelde erg snel mijn eigen beeldtaal en kreeg binnen het jaar al de kans om mijn werk te tonen naast dat van enkele van mijn favoriete kunstenaars.”

De opleiding kunstgeschiedenis, de oprichting van een modelabel, het bleek allemaal deel van eenzelfde verhaal dat naar

Ilke Cop, *Parthenogenesis I*, 2022, keramiek, 30 x 27 x 18 cm
Courtesy Tatjana Pieters Gallery Foto: Silvia Cappellari

haar werk als kunstenaar leidde. “De kracht van een beeld, die esthetische ervaring, dat is voor mij erg belangrijk. Net zoals bij een fotoshoot in de mode is het nodig een uniek universum te creëren, de aandacht te grijpen en vast te houden. Mijn kunst ligt zeker in het verlengde daarvan. Als modeontwerper stond kleur centraal in mijn creatieproces, dat zie je ook in mijn schilderijen terug.”

Meer nog: textiel, soms in de vorm van kleding, dan weer als draperingen, speelt een belangrijke rol in het werk van Cop. “De tactiliteit ervan trekt mij enorm aan, de manier waarop plooiën vallen. Maar het zegt ook veel over onze maatschappij. Textiel is een krachtige drager van betekenis: het kan een figuur een bepaalde status verlenen, je kan ermee onthullen of verhullen, het bevat een groot esthetisch potentieel en is in mijn praktijk symbolisch voor verschillende maatschappelijke kwesties. Dan heb je het meteen over feminisme, of kolonialisme en postkolonialisme.”

De vrouw in controle

De positie van de vrouw in de geschiedenis en haar representatie in de kunst is een vaak terugkerend thema in het werk van Cop. Haar werk ademt de sfeer van mythologische of historische schilderijen uit de renaissance. Vaak waren de makers hiervan mannen en werd de vrouw gereduceerd tot muze. Maar Cop keert de zaken om: ze verschijnt zelf in beeld, in schilderijen en sculpturen. De kunstenaar wordt muze, en omgekeerd. “Ik vind dat erg belangrijk. De vrouw wordt nog te vaak vereenvoudigd tot een bron van schoonheid en inspiratie en niet gezien als een complexe figuur die de controle heeft. Dat beeld probeer ik bij te stellen. Het is meteen ook een van de redenen waarom ik grote doeken schilder, grote sculpturen maak. Het is tijd om onze plaats in te nemen, tijd om onze ambities waar te maken. Want zelfs al denken veel mensen van wel, vrouwen en mannen zijn nog altijd niet gelijk in België, laat staan in de wereld.”

Ze krijgt er vaak opmerkingen over, over die zelfportretten. Dat zal een man inderdaad niet zo snel overkomen. “Bovendien staat dit punt ook voor mij ter discussie. Zijn het wel zelfportretten? Ik gebruik mezelf als een vertrekpunt, maar zodra de verbeelding begint, wordt die figuur een personage, een allegorie, iets buiten de realiteit. Voor mij zou mijn werk aan kracht en zuiverheid inboeten als ik zou vertrekken van de beeltenis van een ander. De enige manier om iets waarachtigs te vertellen, is beginnen bij je eigen vooroordelen, je eigen strijd. Ik gebruik mijn beeltenis bijvoorbeeld om mijn eigen privileges als wit persoon te bevragen, te onderzoeken. Zo zijn mijn roots diep in de Vlaamse grond geworteld en hebben mijn voorouders, en dus ikzelf bij uitbreiding, rijkdom vergaard ten koste van anderen. Hoe ga je daarmee om in deze tijd?”

Nieuwe figuratieven

Cop wordt vaak gezien als een Vlaamse vertegenwoordiger van de nieuwe figuratieven. En ook al is ze geïntrigeerd door het werk van mensen als Paula Rego en Neo Rauch, of wordt ze weleens in een adem genoemd met Joëlle Dubois of Kati Heck, ze ziet zichzelf niet als onderdeel van een stroming, al voelt ze wel een verwantschap met de vrouwelijke figuratieven. “Maar ik heb meer het gevoel dat ik bezig ben met een proces, dat mijn werk constant evolueert. Ik ben geen academische schilder, heb geen praktische kunstopleiding genoten. Ik ben een autodidact. Hierdoor is het leerproces verankerd in mijn praktijk, het is vaak ook een onbewuste evolutie, die hopelijk nooit stopt.”

En ook al zegt ze veel dingen onbewust te doen, sommige elementen zijn wel erg belangrijk. “Ik hoop dat er een soort tijdloosheid in mijn werk zit, daar streef ik wel naar. En vakmanschap vind ik ook zeer belangrijk. Daardoor krijgt kunst een ziel. Kunst is geen perfecte weergave van de werkelijkheid. Ik vind dat deze tijd net nood heeft aan een menselijke aanpak, en niet aan cleane 3D-prints.”

“Ik werk aan de creatie van een ruimte die een wereld na een apocalyps suggereert, maar ook een wereld is die naar het verleden reikt.”

Het punt is volgens Cop ook: heel veel verhalen zijn nog niet verteld, of moeten dringend op een andere manier worden verteld, door mensen die die kans nog niet hebben gehad. Daarom neemt de nieuwe figuratieve kunst al zo'n twee decennia een hoge vlucht, meent Cop. “Dat maakt die kunst ook zo krachtig, omdat ze een ander narratief vertelt, maar wel binnen een bepaalde traditie.”

Het vakmanschap komt ook terug in de sculptuur die ze speciaal maakte voor de biënnale Sint-Denijs-City. Het is pas haar tweede sculptuur. Ze trok ervoor naar het atelier van Greet Desal in Meulebeke. “Zij is een van de beste vakmensen in België. Haar begeleiding en logistieke bijstand zijn van onschatbare waarde. Doorgeven en delen van kennis werkt versterkend en is enorm vruchtbaar. Greet Desal is hierin erg gul, daar moet je een groot kunstenaar voor zijn. Voor deze installatie maakte ik voor de eerste keer een bas-reliëf, een techniek die zowel een scherp

Ilke Cop, *Conception I*, 2022, satijn en hout, 150 x 125 cm Courtesy Tatjana Pieters Gallery
Foto: Silvia Cappellari

Ilke Cop, *Bountiful IV*, 2022, olieverf op canvas, 125 x 125 cm, privécollectie New York

Ilke Cop, *The Pillars of Watou*, 2022, olieverf op canvas, 200 x 600 cm
 Courtesy Tatjana Pieters Gallery Foto: Dave Bruel

anatomisch inzicht alsook intuïtie vraagt. Klassieke kunstenaars werken soms maanden aan een bas-reliëf. Ik deed er dertien dagen over, een erg intens maakproces. Die intensiteit toont zich in de imperfectie van het beeld. Dat maakt mijn signatuur des te tastbaarder, maar die imperfectie hoort ook bij deze intense tijd."

Ilke Cop, *Invasion I*, 2022, olieverf op canvas, 100 x 100 cm
 Courtesy Tatjana Pieters Gallery

Nostalgie

Wat volgens Cop ook bij deze tijd hoort, is het creëren van een ander universum, een andere wereld. En dat heeft veel, zo niet alles te maken met de globale crisis, zowel maatschappelijk, politiek als klimatologisch. Cop blijft bewust kinderloos, omdat het moeilijk is voor haar om zich nog een wereld voor te stellen die in de toekomst levensvatbaar is. "De feiten over de klimaatverandering zijn al decennialang gekend, net als wat we kunnen doen om die verandering een halt toe te roepen. Toch veranderen we onze manier van leven niet. Ik vind dat fascinerend. Mensen maken hun eigen realiteit op basis van wat ze verkiezen om te geloven. Ik blijf activistisch, maar ik berust er ergens ook wel in. We hebben onze kans gehad. Ik ben niet rouwig om de teloorgang van het menselijke ras op zich. Die spanning tussen berusting en wanhoop is zeker te voelen in mijn installatie voor Sint-Denijs-City. Die spanning wordt ook doorgetrokken in het werk dat ik momenteel maak voor mijn solo-expositie in de galerie van Tatjana Pieters, die in het voorjaar van 2024 zal plaatsvinden."

Ook al gaat het over een toekomstbeeld, toch is hier het verleden nooit ver weg. "Ik werk aan de creatie van een ruimte die een wereld na een apocalyps suggereert, maar ook een wereld is die naar het verleden reikt. In tijden van crisis biedt het verleden een soort houvast, maar hoe dat verleden geïnterpreteerd en opgetekend wordt, is een andere zaak. Daarom ben ik misschien zo nostalgisch aangelegd. Ik vind deze moderne wereld met de nadruk op efficiëntie zeer onwennig, heel erg zielloos. Daarom dat ik me in deze tijd niet helemaal op mijn plaats voel. Misschien maak ik daarom kunst, als een manier om door middel van de schepping van een eigen universum een hand te reiken naar een verleden waarin alles nog mogelijk is." **DIRK VANDENBERGHE**